

เอกสารประกอบการบรรยายครั้ง ๑

วิชายืม คำประกัน จำนอง จำน่า

สมัยที่ ๗๗ ปี ๒๕๖๓

โดย

วิวัฒน์ ว่องวิวัฒน์ไวยะ

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

บางส่วนอ้างอิงจากคำบรรยายเนติฯ ภาคกลางวันของท่าน อ.ปัญญา อนุอมรอก

อ.วิวัฒน์ ว่องวิวัฒน์ไวยะ (๖ ช.ม.)

- วันที่ ๒๐ พ.ค. ๖๓ (ครั้งที่ ๑) - ๑ ช.ม.
 - วันที่ ๒๗ พ.ค. ๖๓ (ครั้งที่ ๒) - ๑ ช.ม.
 - วันที่ ๑๓ มิ.ย. ๖๓ (ครั้งที่ ๓-๔) - ๒ ช.ม.
 - วันที่ ๑ ก.ค. ๖๓ (ครั้งที่ ๕-๖) - ๒ ช.ม.
- อ. อภิชาติ คงชาติ (๖ ช.ม.)

สถิติเนติ รวม ๕๗ สมัย (สมัย ๒๐ - ๗๖)

- ยืม ๖ ครั้ง
 - คำ ๑๑ ครั้ง
 - จำนอง ๑๕ ครั้ง
 - คำ+ จำนอง ๖ ครั้ง
 - ยืม+ คำ ๕ ครั้ง
 - จำน่า ๓ ครั้ง,
 - ยืม+ จำนอง, จำน่า+ จำนอง
- อย่างละ ๒ ครั้ง
- ยืม+ จำน่า, คำ+ จำน่าอย่างละ ๑ ครั้ง
 - ยืม+ คำ+ จำนอง+ จำน่า,
 - ยืม+ จำนอง+ จำน่า อย่างละ ๑ ครั้ง

สถิติเนติ รวม ๕๗ สมัย ยืมออก ๑๗ ครั้ง

- ยืม ๖ ครั้ง ม.๖๔๓, ๖๕๓, ๖๕๔
 - ยืม+ คำ ๕ ครั้ง ม.๖๕๒, ๖๕๓, ๖๕๕
 - ยืม+ จำนอง ๒ ครั้ง ม.๖๕๓
 - ยืม+ จำน่า ๑ ครั้ง ม.๖๔๐, ๖๔๔
 - ยืม+ จำนอง+ จำน่า ๑ ครั้ง ม.๖๕๔
 - ยืม+ คำ+ จำนอง+ จำน่า ๑ ครั้ง ม.๖๕๒
- (สรุป ม.๖๕๒ - ๖๕๖)

ยืม

๑. ยืมใช้คงรูป

- ๑) ลักษณะสัญญาฯ ๒) หน้าที่ผู้ยืมใช้คงรูป
- ๓) ความรับผิดชอบผู้ยืมฯ ๔) ความระงับของ ส.ญ.ฯ
- ๕) อายุความ

๒. ยืมใช้สิ้นเปลือง

- ๑) ลักษณะสัญญาฯ ๒) หน้าที่ผู้ยืมใช้สิ้นเปลือง
- ๓) อายุความ

๓. กู้ยืมเงิน

ณ.๔๐๘/๖๕ มหาวิทยาลัยโจทก์ให้จำเลยยืมเงินไปเพื่อสำรองจ่ายในการปฏิบัติการ
 ตามโครงการและกิจกรรมของศูนย์บริการวิชาการมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโจทก์ สัญญายืมเงินแต่ละฉบับจำเลยทำในฐานะพนักงานของ
 โจทก์ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการมนุษยศาสตร์
 คณะมนุษยศาสตร์ ดังนั้นการที่จำเลยยืมเงินไปจากโจทก์แต่ละครั้งก็นำไปใช้
 ประโยชน์ในกิจการของโจทก์ทั้งสิ้น มิใช่เข้าไปใช้สอยอันเป็นประโยชน์ของจำเลย
 ผู้ยืมเองเช่นอย่างสัญญายืมใช้คงรูปหรือยืมใช้สิ้นเปลืองตาม ม.๖๔๐ และ ม.๖๕๐
 นิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์กับจำเลยหาได้ผูกพันกันในลักษณะยืมไม่

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

ในเบื้องต้นต้องทำความเข้าใจก่อนว่าสัญญากู้ยืมเงิน ถือเป็นสัญญาใช้สินเปลืองอย่างหนึ่ง (ฎ.๒๒๖๕/๒๕๖๐) นอกจากต้องนำบทบัญญัติในมาตรา ๖๕๐ ถึง ๖๕๖ มาบังคับแล้ว ยังต้องนำบทบัญญัติในเรื่องนิติกรรมสัญญา หรือหนี้ในบรรพ ๑ และบรรพ ๒ มาบังคับใช้ด้วย

นำเรื่องนิติกรรมสัญญาและหนี้มาใช้ด้วย

- กรณีนิติบุคคลทำสัญญาใช้สินเปลือง (ม.๖๖) หลักทำตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล จึงจะผูกพัน (ฎ.๑๓๘๓/๕๑) เว้นแต่เรื่องการกู้ยืมเงิน ถ้านิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ประกอบธุรกิจการค้า แล้วไปกู้เงินใช้กิจการค้าถือว่าทำในวัตถุประสงค์ (ฎ.๕๐๐๒/๔๐)(เทียบ ฎ.๔๕๐๐/๖๑)
- วัตถุประสงค์ของนิติกรรม (ม.๑๕๐) (ไม่ขัด ก.ม., ไม่พ้นวิสัย, ไม่ขัดความสงบ)

นำเรื่องนิติกรรมสัญญาและหนี้มาใช้ด้วย

- กรณีนิติบุคคล (ม.๖๖) ฎ.๕๐๐๒/๔๐ จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจการค้า การประกอบธุรกิจดังกล่าว จึงต้องมีการซื้อขายและต้องมีเงินทุนในการดำเนินกิจการ การกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นเรื่องการประกอบธุรกิจการค้าของจำเลยที่ ๑ นั่นเอง หากใช่เป็นการกระทำนอกเหนือวัตถุประสงค์นี้ (ฎ.๓๘๖๖/๒๕)

นำเรื่องนิติกรรมสัญญาและหนี้มาใช้ด้วย

ฎ.๓๐๓/๘๓ บอกผู้ให้กู้ว่าจะเอาไปลงทุนค้าฝิ่นเถื่อน โฆษะ ฎ.๓๕๘/๑๑ บอกผู้ให้กู้ว่าจะเอาไปหนี้ค่าจ้างมือปืน ไปยิงครู โฆษะ ฎ.๕๓๑๘/๕๒ ผู้ให้กู้รู้ว่าจะไปเริ่มต้นกรรมการคุมสอบ สอบเข้ารับราชการ โฆษะ (ฎ.๔๓๒๓/๕๕, ๖๐๒๓/๖๑) ฎ.๔๘๘๒/๕๐ ส.ญ.กู้จากมูลหนี้ห่วยไต่ดิน ไม่ก่อหนี้ ฎ.๖๒๒๓/๕๖ ข้อตกลงดอกเบี้ยเกิน ก.ม. โฆษะ (ฎ.๔๐๐๑/๕๑) ฎ.๓๓๓๓/๓๘ พระภิกษุให้กู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยได้

๓. กู้ยืมเงิน

- สัญญากู้ยืมเงินมีอายุความ ๑๐ ปี (ม.๑๕๓/๓๐) เว้นแต่ตกลงกำหนดวิธีชำระหนี้คืนโดยผ่อนทวนคืนเป็นงวดๆ มีอายุความ ๕ ปี (ม.๑๕๓/๓๓(๒))
- วิธีนับอายุความก็ตามหลักทั่วไปและนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาใช้ด้วย (ฎ.๓๒๒๒/๓๔)
- ถ้ามีกำหนดคืนตามวันปฏิทิน อายุความก็เริ่มนับถัดจากวันตามปฏิทินนั้น
- ถ้าไม่มีกำหนดเวลาคืนและอนุমানไม่ได้ ก็เรียกได้โดยพลัน ม.๒๐๓ ฟ้องได้ไม่ต้องบอกกล่าว ม.๖๕๒ อายุความเริ่มนับถัดวันยึด (ฎ.๘๑๓๒/๕๑, ๕๑๘๒/๕๖, ๘๘๑๑/๕๖)

๓. กู้ยืมเงิน

ฎ.๑๑๕๒/๕๒ จำเลยที่ ๑ กู้ยืมไปจากโจทก์มีข้อตกลงผ่อนชำระต้นเงินและดอกเบี้ยคืนเป็นงวด ถือได้ว่าโจทก์และจำเลยที่ ๑ ตกลงกำหนดวิธีชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินคืนโดยผ่อนทวนคืนเป็นงวดๆ สิทธิเรียกร้องของโจทก์จึงมีกำหนดอายุความ ๕ ปี ตาม ม.๑๕๓/๓๓(๒) (ฎ.๑๒๔๔๒/๕๓, ๑๕๑๕๘/๕๘, ๖๑๔๕/๖๒)

๓. กู้ยืมเงิน

ฎ.๑๐๖๒/๖๔ หนี้เงินกู้ตามสัญญากู้ยืมเงิน มีเงื่อนไขให้ผ่อนชำระเงินกู้ทั้งต้นเงินและ ดอกเบี้ยเป็นรายเดือน จึงเป็นหนี้เงินที่ต้อง ผ่อนทุนคืนเป็นงวด ๆ มีอายุความ ๕ ปี

๓. กู้ยืมเงิน

ฎ.๒๕๒๒/๖๑ สัญญาสินเชื่อเงินสดกำหนดให้จำเลยชำระ เพียงจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องชำระ และมีได้กำหนดให้จำเลย ต้องผ่อนชำระทุนคืนเป็นเวลาถึงงวด ตามสัญญาสินเชื่อเงินสด จึงไม่มีลักษณะผ่อนทุนคืนเป็นงวด ๆ ตาม ม.๑๕๓/๓๓(๒) ซึ่งมีอายุความ ๕ ปี แต่มีอายุความ ๑๐ ปี ตาม ม.๑๕๓/๓๐ (ฎ.๑๕๘/๖๕)

๓. กู้ยืมเงิน

ฎ.๘๙๒/๕๑ สัญญากู้เงินไม่ได้กำหนดเวลาชำระต้นเงินคืนไว้ โจทก์ยอมเรียกให้จำเลยชำระหนี้ได้โดยพลันตาม ม. ๒๐๓ ว.๑ และถือเป็นระยะเวลาที่ผู้ให้กู้อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ อายุความจึงเริ่มนับแต่วันถัดจากวันทำสัญญากู้เงินแต่ละฉบับ ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดอายุความการกู้ยืมเงินไว้โดยเฉพาะ ต้องใช้อายุความทั่วไป ๑๐ ปี ตาม ม. ๑๕๓/๓๐ (ฎ.๒๓๗๐/๖๐)

๓. กู้ยืมเงิน

ฎ.๕๕๖/๔๔ จำเลยที่ ๑ ทำสัญญากู้ไว้กับโจทก์ โดยมี จำเลยที่ ๒ เป็นผู้ค้ำประกัน วันที่ ๓ ธ.ค.๓๔ จำเลยที่ ๑ มียอดหนี้ ค้างชำระโจทก์ ต่อมาจำเลยที่ ๑ ถึงแก่ความตาย การที่โจทก์ ไม่ได้ใช้สิทธิเรียกร้องต่อกองมรดกของจำเลยที่ ๑ นับแต่ทราบ ว่าจำเลยที่ ๑ ถึงแก่กรรมภายในอายุความ ๑ ปี สิทธิเรียกร้องต่อ กองมรดกของจำเลยที่ ๑ จึงขาดอายุความตาม ม.๑๗๕๔ ว.๓ จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันยอมยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นอ้างได้ ตาม ม.๖๕๔ จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามฟ้อง (เนติ ๕๕)

๓. กู้ยืมเงิน

- แม้สัญญาให้ทวงถามก่อน แต่ถ้าผู้กู้ตายก็ฟ้องได้ โดยไม่ต้องทวงถาม (ฎ.๒๖๒๐/๑๓) และต้องฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่รู้หรือควรรู้ว่าตายตาม ม.๑๗๕๔ ว.๓ (ฎ.๘๘๑/๕๖, ๕๕๖/๔๔ (เนติสมัย ๕๕))

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบ

- ม.๖๕๐ ว.๒ “...บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบ...”

- ไม่ส่งมอบไม่โมฆะแต่ยังไม่เกิดผลผูกพัน

ยังไม่เกิดสิทธิและหน้าที่ตาม ส.ญ.

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่มีใช้เงินเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่ง ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินที่กู้ยืม ทรานดิดที่ ยังไม่มีการส่งมอบเงินกู้ยืมทรานดิดนั้นสัญญากู้ยืมเงินก็ยังไม่บริบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นคนละส่วนกับการมีหลักฐานแห่งการกู้ยืม ถ้ามีการส่งมอบเงินที่กู้ยืม แม้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม หนี้เงินกู้ยืมก็สมบูรณ์ และมีประกันในหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวได้แล้ว ส่วนจะฟ้องร้องผู้กู้ได้หรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ฎ.๕๕๓๓/๕๓ เมื่อข้อเท็จจริงยังฟัง

ไม่ได้ว่าจำเลยได้รับเงินตามหนังสือ

ส.ญ.กู้เงิน หนังสือ ส.ญ.กู้เงินทั้งสอง

ฉบับจึงไม่ชอบด้วย ม.๖๕๐ ว.๒

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ฎ.๑๓๔๐/๖๕ สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่ไม่บริบูรณ์เพราะยังไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืม

และเมื่อสัญญากู้ยืมเงินเป็นหนี้ที่ไม่สมบูรณ์

มีผลให้สัญญาจำนำหุ้นซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นหนี้ที่ไม่สมบูรณ์ด้วย

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ส่งมอบเงินที่กู้ยืม

หลังจากทำสัญญา

ได้หรือไม่

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ส่งมอบเงินที่กู้ยืมหลังจากทำสัญญา

ฎ.๑๐๔๑๘/๕๓ แม้ขณะที่โจทก์กับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ทำสัญญาค้ำประกันหนี้เงินกู้ของจำเลยที่ ๑ สัญญากู้เงินระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ยังไม่บริบูรณ์เนื่องจากโจทก์ยังไม่ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมให้แก่จำเลยที่ ๑ ตาม ม. ๖๕๐ ว.๒ ก็ตาม แต่เมื่อจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ยอมรับว่า ภายหลังจากต่อมาโจทก์ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมตามสัญญากู้เงินให้แก่จำเลยที่ ๑ ครบแล้ว หนี้ตามสัญญากู้เงินจึงเป็นหนี้ที่สมบูรณ์ที่อาจทำสัญญาค้ำประกันได้แล้วตาม ม. ๖๕๐ ว.๒

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ฎ.๑๕๓๕/๕๒ แม้การจดทะเบียนจำนองและจดทะเบียน
ขึ้นเงินจำนองเป็นประกันหนี้จะเกิดขึ้นก่อนเวลาที่โจทก์จะ
ส่งมอบเงินกู้ทั้ง ๒ จำนวนแก่จำเลยที่ ๑ ก็ตาม แต่เมื่อต่อมา
โจทก์มอบเงินกู้ทั้ง ๒ จำนวนแก่จำเลยที่ ๑ หลังจากทำสัญญา
จำนองกันดังกล่าวหนี้เงินกู้ในส่วนนั้นก็สมบูรณ์ การจำนอง
เป็นประกันการชำระหนี้ดังกล่าวว่างหน้าจึงบังคับกันได้

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้
ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่า
มูลหนี้เงินกู้จริงหรือที่ส่งมอบ
ผลจะเป็นอย่างไร

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)

- สมบูรณ์ตามมูลหนี้จริงหรือเท่าที่ส่งมอบ

ฎ. ๗๒๒๕/๕๒ ส.ญ.กู้ ระบุ ๕ แสน ผู้กู้ยอมลงลายมือชื่อไว้
แต่มีมูลหนี้เดิมเพียง ๑.๕ แสน สมบูรณ์ ๑.๕ แสน

ฎ. ๘๐๗๖/๕๖ ส.ญ.กู้ ระบุ ๗ แสน ผู้กู้ยอมลงลายมือชื่อไว้
แต่มอบเงินให้เพียง ๔.๓ แสน สมบูรณ์ ๔.๓ แสน

กรณีต่อไปนี้

แม่ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ

แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว

 กรณีต่อไปนี้แม่ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว

ฎ.๗๒๒๕/๕๖ เคิม น. และจำเลยได้กู้ยืมเงิน ๕. นื่องโจทก์ ต่อมาโจทก์และ
จำเลยตกลงกันให้โจทก์นำเงินกู้ยืมตามฟ้องไปชดใช้หนี้แก่ ส. โดยจำเลยยอม
กู้ยืมเงินจากโจทก์และจดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันการชำระหนี้จำนวน
ดังกล่าวแก่โจทก์ แม้ในวันที่โจทก์และจำเลยทำสัญญาจำนองที่ดิน โจทก์จะ
ไม่ได้ส่งมอบเงินกู้ยืมให้แก่จำเลย แต่เมื่อโจทก์ได้ชำระหนี้ที่จำเลยมีต่อ ส.
แทนจำเลยไป และจำเลยยอมทำสัญญาจำนองที่ดินแทนถือได้ว่าโจทก์ได้
ส่งมอบเงินกู้ยืมให้แก่จำเลยแล้ว การกู้ยืมเงินและสัญญาจำนองที่ดินระหว่าง
โจทก์และจำเลยย่อมบริบูรณ์ใช้บังคับระหว่างกันได้

 กรณีต่อไปนี้แม่ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว

ฎ.๔๖๘๔/๗๖ โจทก์เอาเงินฝากค้ำประกันการกู้เงินจำเลยที่ ๑ ต่อ
ธนาคารโดยให้จำเลยที่ ๑ ทำ ส.ญ.กู้เงิน ๘๐,๐๐๐ บาทเพื่อประกัน
ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ ได้รับเงินตามหนังสือสัญญากู้ยืมแต่ธนาคาร
ได้หักเงินจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ชำระหนี้ของจำเลยที่ ๑

 กรณีต่อไปนี้แม้ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว
ฎ.๔๒๕๒/๒๘ จำเลยทำสัญญากู้ยืมไว้แก่โจทก์แทนการวางมัดจำ เป็นเงินสดตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สัญญากู้ยืมดังกล่าวจึงมีมูลหนี้มาจากการที่จำเลยมีหนี้ที่จะต้องวางมัดจำตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เมื่อจำเลยผิดสัญญาจะซื้อขายดังกล่าวซึ่งโจทก์มีสิทธิริบเงินมัดจำ โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องบังคับตามสัญญากู้ยืมได้เพราะมีมูลหนี้ต่อกัน และกรณีเช่นนี้ ถือได้ว่าได้มีการส่งมอบเงินให้กู้ยืมแล้ว

 กรณีต่อไปนี้แม้ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว
ฎ.๓๒๐๘/๕๐ หนี้เดิมเป็นการตกลงทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินกัน ฝ่ายจำเลยไม่มีเงินพอจะจ่ายในส่วนของเนื้อที่ดินที่เกิน จึงตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินขึ้นเพื่อชำระหนี้ค่าที่ดินส่วนที่เกิน ถือว่าเป็นการแปลงสาระสำคัญแห่งหนี้ เป็นการแปลงหนี้ใหม่จากสัญญาจะซื้อขายที่ดินมาเป็นสัญญากู้ยืมเงิน (เทียบ ฎ.๓๑๐๓/๖๔)

 กรณีต่อไปนี้แม้ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว
ฎ.๔๔๑๑/๕๕ เดิมจำเลยที่ ๒ กู้ยืมเงินโจทก์จนทำ ส.ญ.เงินกู้กัน ต่อมาโจทก์กับจำเลยที่ ๒ คัดยอดหนี้ค้างชำระแล้วจำเลยที่ ๑ ทำหนังสือ ส.ญ.กู้เงินแทน โดยจำเลยที่ ๒ ทำหนังสือ ส.ญ.ค้ำประกันแก่โจทก์ ถือว่าเป็นการตกลงแปลงหนี้ใหม่ด้วยการเปลี่ยนตัวลูกหนี้จากจำเลยที่ ๒ มาเป็นจำเลยที่ ๑ ถือว่าจำเลยที่ ๑ เป็นผู้กู้เงินและได้รับเงินตามหนังสือ ส.ญ.กู้เงินแล้ว หนี้ใหม่จึงสมบูรณ์

 กรณีต่อไปนี้แม้ไม่มีการส่งมอบเงินกันจริงๆ แต่ก็ถือว่าส่งมอบเงินกู้ยืมแล้ว
ฎ.๑๐๒๒๓/๕๑ โจทก์และจำเลยตกลงกันให้นำหนี้พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระที่ขอบด้วยกฎหมายมาเป็นต้นเงินทำสัญญากันใหม่ ย่อมถือว่าโจทก์ได้ส่งมอบเงินที่กู้ยืมตามสัญญาให้จำเลยโดยชอบแล้ว (ฎ.๑๐๐๓/๖๖)

 ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)
ระวาง ถ้ามีการส่งมอบเงินที่กู้ยืม ไม่ว่าจะส่งมอบโดยตรงหรือโดยปริยาย แม้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม หนี้เงินกู้ยืมก็สมบูรณ์และมีประกัน ในหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวได้แล้ว ส่วนจะฟ้องร้องผู้กู้ได้หรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

 ๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)
๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)
๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๑)
๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)
๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

- ถ้ามีกำหนดเวลาคืนตามวันปฏิทินก็คืนตามกำหนดเวลา มิฉะนั้นลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมีพักต้องเดือนเลย

(ม.๒๐๔ ว.๒)(ฎ.๑๗๓๕/๒๒,๕๘๖๘/๔๓)

- ถ้าการชำระเงินกู้ยืมคืนไม่ได้กำหนดเวลาอันจะพึงชำระหนี้กันไว้แน่นอนและจะอนุমানจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ เจ้าหนีย่อมเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลันตาม ม.๒๐๓ ว.๑ และภายหลังเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้วตาม ม.๒๐๔ ว.๑

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

ฎ.๕๘๖๘/๔๓ หลักฐานการกู้ยืมเงินกำหนดระยะเวลา การชำระหนี้ในวันสิ้นเดือนธันวาคม ๒๕๓๗ ซึ่งก็คือ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๗ เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ดังกล่าวจำเลยไม่ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ จึงถือว่าจำเลย เป็นผู้ผิดนัดตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๘ และ โจทก์ก็มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

- ถ้าไม่มีกำหนดเวลาคืนกันไว้แน่นอน

- ม.๖๕๒ “...ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าว...

ให้คืนทรัพย์สินภายในเวลาอันควร...”

- บอกกล่าวให้คืนไม่คืนฟ้องได้

ไม่จำเป็นต้องบอกเลิกสัญญา (ฎ.๒๕๓๘/๓๘)

(บอกกล่าวเป็นการเตือน ม.๒๐๔ ว.๑(เนติ ๕๗))

หนี้เงินกู้ยืมไม่ได้กำหนดเวลา อันจะพึงชำระหนี้กันไว้แน่นอน ผู้ให้กู้จะฟ้องให้ผู้กู้ชำระหนี้ทันที โดยไม่ได้มีหนังสือบอกกล่าวก่อน ได้หรือไม่

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

ฎ.๕๑๘๒/๕๖ ม.๖๕๒ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิผู้ให้ยืม สำหรับกรณีที่ในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาชำระคืนว่า ผู้ให้ยืมจะบอกกล่าวแก่ผู้ยืมให้คืนเงินภายในเวลา อันควรซึ่งกำหนดให้ในคำบอกกล่าวนั้นก็ได้นั้น ไม่ทำให้โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องหรือเรียกให้ผู้ยืมชำระ หนี้ได้โดยพลัน จึงหาใช่ต้องเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่ครบกำหนดตามหนังสือทวงถามของผู้ให้กู้ไม่

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

เมื่อการชำระเงินกู้ยืมคืนไม่ได้กำหนด เวลาอันจะพึงชำระหนี้กันไว้แน่นอนและ จะอนุমানจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ เจ้าหนีย่อมเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลันตาม ม.๒๐๓ ว.๑ การที่โจทก์นำคดีมาฟ้องขอให้ จำเลยชำระหนี้ถือว่าเป็นการบอกกล่าว ทวงถามให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ยืมอยู่ในตัว แล้ว (เทียบ ฎ.๕๘๖๘/๖๒)

๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)

ฎ.๒๕๓๘/๓๘ สัญญากู้เงินมีข้อความว่า เมื่อครบกำหนดตามสัญญาแล้ว ถ้าผู้กู้ไม่นำต้นเงินมาชำระคืน ผู้ให้กู้อนุโลมให้ต่อสัญญาได้อีก เมื่อครบกำหนดตามสัญญาผู้กู้ไม่ชำระเงินคืน ย่อมถือได้ว่าผู้ให้กู้และผู้กู้ได้ทำสัญญากู้เงินกันใหม่ต่อไปโดยไม่มีกำหนดเวลา

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ ว.๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ + พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือคืนทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

กรณีต่อไปนี้ไม่ใช่กู้ยืมเงิน (ไม่ต้องใช้หลักฐานฯ)

- ยืมเงินทรงจ่ายในหน่วยงาน (ฎ.๑๒๑๑/๒๕)
- ส.ญ.เล่นแชร์ (ฎ.๒๐๑๓/๓๓, ๑๓๖๑/๕๒)
- ส.ญ.บัตรเครดิต (ฎ.๓๓๕๔/๔๖(ป), ๑๕๑๓/๕๐)
- แต่ถ้าแปลงหนี้มาเป็นหนี้กู้ยืมเงินต้องระวาง ม.๖๕๓ (ฎ.๒๕๔๒/๒๑, ๔๒๕๒/๒๘, ๔๔๑๑/๕๕)

การส่งมอบเงินกู้ต้องแยกพิจารณากับเรื่องหลักฐานแห่งการกู้ยืม ถ้ามีการส่งมอบเงินที่กู้ยืมไม่ว่าส่งมอบโดยตรงหรือโดยปริยาย แม้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม หนี้เงินกู้ยืมก็สมบูรณ์และมีประกันในหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวได้แล้ว ส่วนจะฟ้องร้องผู้กู้ได้หรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ดังนั้น เมื่อมีปัญหาต้องพิจารณาก่อนว่า มีการส่งมอบเงินกู้หรือไม่ ถ้าไม่ส่งมอบก็ไม่สมบูรณ์ ไม่ต้องพิจารณาเรื่องหลักฐานแห่งการกู้ยืม ถึงมีหลักฐานอย่างไรเมื่อไม่มีการส่งมอบเงินก็ไม่สมบูรณ์อยู่ดี

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
- (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
- (๔) หลักฐานฯ ขอให้มาก่อนฟ้อง
- (๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- ฟ้องไม่ได้หมายถึงเฉพาะกรณีฟ้องเรียกมูลหนี้เงินกู้ตาม ส.ญ.กู้ยืม ไม่ได้ แต่อ้างมูลหนี้อื่นฟ้องได้

ฎ.๑๑๕๐/๓๘ โจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งมีมูลหนี้จากที่จำเลยที่ ๑ กู้ยืมเงินจากโจทก์หาใช่ฟ้องให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้กู้ยืมเงินโดยตรงไม่ จึงไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญมาเป็นพยานต่อศาล
(ฎ.๒๔๖๕/๕๕, ๙๙๔๙/๕๕, ๕๐๗๖/๖๐)

ไม่มีหลักฐานฯ
ยกขึ้นต่อสู้คดี
ได้หรือไม่

- รวมถึงการห้ามมิให้ยกขึ้นต่อสู้คดีด้วย
ฎ.๓๙๗๔/๔๕ ม. ๖๕๓ วรรค ๑ จะฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้นั้น หมายความว่ารวมถึงการห้ามมิให้ยกขึ้นต่อสู้คดีด้วย เมื่อการกู้ยืมเงิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่จำเลยอ้างว่าโจทก์กับ ร. ร่วมกันกู้ยืมจากจำเลยนั้นไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ จำเลยจึงไม่อาจอ้างการกู้ยืมเงินดังกล่าวขึ้นต่อสู้โจทก์เพื่อยึดถือโฉนดที่ดินของโจทก์ไว้ได้
(ฎ.๙๖๕/๑๙)

เทียบ เนติ ๔๗,๔๕

ฎ.๑๖๐๔/๓๖

คำ กู้ ๕ แสน	ชาว คำฯ	เจียว จำนวน
- จน. ส่งเงินกู้	- มีหลักฐานคำฯ	- ทำสัญญา
แต่ไม่ได้ทำ		จดทะเบียน
หลักฐานการกู้		จำนวน
		ถูกต้อง

-ไม่มีหลักฐานฯ แต่มอบเงินกันแล้ว หนี้เงินกู้ยืมก็สมบูรณ์ มีจำนวนเป็นประกันได้ บังคับผู้จำนองได้(เนติ ๔๗) มีผู้ค้ำประกันได้ แต่ผู้ค้ำประกันยกขึ้นต่อสู้ได้ตาม ม.๖๕๔ (เนติ ๔๕)
ฎ.๑๖๐๔/๓๖ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้เงินกู้ของจำเลยที่ ๑ แม้การกู้ยืมเงินขาดหลักฐานตามกฎหมาย ก็เพียงต้องห้ามมิให้ฟ้องร้องบังคับคดีเข้ากับจำเลยที่ ๑ เท่านั้นเมื่อหนี้การกู้ยืมเงินระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ มีอยู่จริงและสมบูรณ์ตามกฎหมาย ย่อมมีการจำนองเป็นประกันได้ตาม ม.๗๐๗, ๖๙๑ เมื่อโจทก์ยังไม่ได้รับชำระหนี้ โจทก์ย่อมบังคับเอากับผู้จำนองได้ (เนติ ๔๗)

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
- (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
- (๔) หลักฐานฯ ขอให้มาก่อนฟ้อง
- (๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้ที่ได้รับไปและกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ว.๑)

คำว่า หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ มักจะหมายถึงเอกสารที่มีข้อความพอจะอธิบายได้ว่าการกู้ยืมและมีผู้ลงลายมือชื่อฝ่ายเดียว แต่ถ้ามักผู้สัญญาลงลายมือชื่อครบทั้งสองฝ่ายและมีข้อความในการตกลงกู้ยืมครบถ้วนจะเรียกว่า หนังสือสัญญากู้ยืม ซึ่งถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเช่นเดียวกัน เพียงแต่จะใช้ถ้อยคำไม่เหมือนกัน นอกจากนี้เมื่อมาตรา ๖๕๓ กำหนดว่าถ้าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมจะฟ้องไม่ได้ ทำให้ขณะฟ้องจึงต้องมีหลักฐานแห่งการกู้ยืมไว้ด้วยแล้ว จึงจะมีอำนาจฟ้อง

หลักฐานแห่งการกู้ยืม ต้องมีข้อความเพียงใด

๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

ไม่มีแบบใช้แค่หลักฐานฯ เป็นหนังสือที่มีข้อความระบุว่า

“ จำเลยกู้ยืมเงินจากโจทก์ ๕,๐๐๐ บาท ” หรือ
“ จำเลยรับเงินหรือเป็นหนี้โจทก์ ๕,๐๐๐ บาท และจะคืนให้ ”

(ฎ.๓๕๒๓/๕๖, ๒๕๙๒/๓๕, ๖๑๙๓/๕๖, ๓๙๗๑/๓๖, ๑๗๓๖/๔๑)

๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

- ศาลฟังว่าจำเลยยืมเงินโจทก์ เมื่อเอกสารมีข้อความว่าจำเลยจะนำเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท มาใช้ให้แกโจทก์ภายใน พ.ศ.๒๕๒๖ แสดงว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์ตามจำนวนที่ระบุไว้ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้ (ฎ.๑๕๐๔/๓๑)
- แม้ระบุเพียงว่า “จำเลยกู้เงิน ๕,๐๐๐ บาท คืนวันที่ ๑ ธ.ค. ๒๕๖๐” แต่ได้ความว่าทำมอบให้โจทก์ก็มีความหมายในตัวว่ากู้ยืมเงินโจทก์ ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้ (ฎ.๒๗๒๕/๒๖, ๑๑๙๖๕/๕๕, ๔๕๓๗/๕๓)

๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

ฎ.๔๓๐๖/๖๕ หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตาม ม.๖๕๓ ว.๑ นั้น ต้องมีข้อความให้รับฟังได้ว่าผู้ยืมได้กู้ยืมเงินไปจากผู้กู้ยืม หรือมีข้อความว่าจะใช้คืนให้อันเป็นสาระสำคัญที่บ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ยืมได้กู้ยืมเงินจากผู้กู้ยืมหรือเป็นหนี้ผู้กู้ยืม หากไม่มีข้อความดังกล่าวแล้ว ก็ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้ เพราะการที่บุคคลหนึ่งมอบหรือโอนเงินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งไม่จำเป็นว่าต้องเกิดจากการกู้ยืมกันเสมอไป อาจเป็นเรื่องการมอบหรือโอนเงินให้แก่กันด้วยมูลเหตุอย่างอื่นก็ได้

๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ

ฎ.๗๔๕/๖๕ ข้อความตามที่ระบุในสำเนาใบหุ้ญกู มีสาระสำคัญว่าจำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปจากโจทก์ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจะชำระคืนภายในวันที่ ๒๕ เม.ย. ๒๕๕๙ อันถือได้ว่ามีข้อความครบถ้วนเพียงพอให้รับฟังได้ว่า เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือตาม ม.๖๕๓ ว.๑

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
คำฟ้องหลักฐานการรับเงินหรือ
ระบุว่า “รับเงิน ๕,๐๐๐ บาท”
ไม่ใช่หลักฐานการกู้ (ฎ.๑๔๖๘/๑๑,
๑๔๗๑๒/๕๑, ๑๓๕๑๑/๕๖, ๑๕๗๕๕/๕๗)

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๑๓๒๑๕/๕๖ ศ.ญ.ร่วมทุนมีเนื้อความว่า
จำเลยที่ ๑ ได้รับเงินไปจากโจทก์ ๖ ล้านบาท
และจะคืนเงิน ๖ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ย
ในวันที่ ๓ พ.ค.๒๕๔๘ โดยลงชื่อจำเลยที่ ๑
ผู้กู้ จึงเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน
ฎ.๑๓๕๑๑/๕๖ ใบสำคัญจ่ายระหว่างโจทก์
กับจำเลยมีข้อความว่า โจทก์จ่ายเงินทศรอง
ให้จำเลย ๕ แสนบาท ไม่มีข้อความว่าต้อง
คืนเงินหรือต้องชำระดอกเบี้ยอย่างไร เมื่อใด
ไม่อาจรับฟังเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน

หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ไม่ระบุวันเดือนปีหรือ
ไม่ระบุอัตราดอกเบี้ย
ได้หรือไม่

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ม.๖๕๓ ว.๑ ไม่ได้บังคับว่าต้องระบุวันเดือนปีที่ทำ ศ.ญ.
หรือวันเดือนปีที่ครบกำหนดชำระเงินและอัตราดอกเบี้ยไว้
(ฎ.๑๘๘๓/๕๑)
- แต่ไม่ระบุจำนวนเงินใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมไม่ได้
(ฎ.๘๒๓/๑๐, ๒๕๕๓/๒๕ (เนติ ๔๗))

คู่สัญญากู้เงินจะตกลง
ระบุให้ถือสัญญาจำนองเป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ได้หรือไม่

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ถ้ามีการกู้เงินกันและสัญญาจำนอง
มีข้อความระบุว่าคู่สัญญาตกลงให้ถือ
สัญญาจำนองเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน
สัญญาจำนองย่อมมีผลเป็นหลักฐาน
แห่งการกู้ยืมด้วย
(ฎ.๓๐๓๕/๔๓, ๒๕๐๐/๕๐, ๒๑๔๓/๖๖)

ถ้าไม่ได้ตั้งใจทำขึ้นเพื่อ
เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
แต่มีข้อความครบถ้วน
จะถือเป็นหลักฐานแห่ง
การกู้ยืมหรือไม่

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
แม้เอกสารที่ทำขึ้นจะฉบับเดียวหรือหลายฉบับ
ไม่ได้ตั้งใจทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
แต่ถ้าอ่านรวมกันแล้วพอได้ความดังกล่าวข้างต้น
ก็ถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมแล้ว แต่แม้ตั้งใจ
ให้เป็นหลักฐานฯ หากไม่มีข้อความดังกล่าวข้างต้น
ก็ไม่ถือเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม

- บันทึกแจ้งความ, คำเบิกความในคดีอาญาถ้ามี
ข้อความว่าได้กู้ยืมเงินกันก็เป็นหลักฐานแห่งการ
กู้ยืมได้ (ฎ.๓๐๐๓/๓๘ , ๓๔๕๘/๔๖)
- ฎ.๔๓๘/๕๓ ตัวสัญญาใช้เงินมีข้อความแสดงว่า
จำเลยรับว่ามีหนี้ที่ต้องชำระแก่โจทก์ แม้จะไม่ได้
ระบุว่าป็นหนี้อะไร ก็เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม
- ให้หลายฉบับพิจารณาประกอบกันได้แต่ถ้าไม่ได้
ข้อความว่าได้กู้ยืมเงินกันก็ใช้ไม่ได้ (ฎ.๒๕๕๓/๒๕)

- เช็คไม่ใช่หลักฐานการกู้(ฎ.๑๖๓๗/๕๖) เว้นแต่มี
ข้อความอื่นประกอบ (ฎ.๔๓๘/๕๓, ๒๔๐๕/๒๐)
- ฎ.๑๖๓๗/๕๖ เช็คไม่มีข้อความใดเลยที่สื่อแสดง
ให้รู้ได้ว่าเป็นการกู้ยืมเงินกัน อีกทั้งสภาพของเช็ค
ก็เป็นการใช้เงิน ไม่ใช่การกู้หรือยืมเงิน เช็คจึงมิใช่
เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม (พข ๖๑)

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๓๘๑๓/๖๓ สำเนารายงานประจำวัน
ไม่มีข้อความใดที่ทำให้เข้าใจได้ว่า
จำเลยยืมเงินโจทก์และตกลงจะใช้คืน
ดังนั้นไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมตาม
ม.๖๕๓ ว.๑ ที่โจทก์จะฟ้องร้องให้
บังคับคดีแก่จำเลยได้

 (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
ฎ.๕๖๘/๖๕ งบการเงินมีข้อความเพียงว่า กรรมการ
ของจำเลยร่วมกู้ยืมเงินจากจำเลยร่วม ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
ไม่มีข้อความที่แสดงว่าจำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ คนใด
คนหนึ่งหรือจำเลยทั้งสองเป็นผู้กู้ยืม แม้จำเลยทั้งสอง
เป็นกรรมการของจำเลยร่วม แต่ขณะนั้นจำเลยร่วมมี
กรรมการรวม ๓ คน คือ จำเลยทั้งสองและบุคคลอื่นอีก
๑ คน กรรมการซึ่งเป็นผู้กู้ยืมเงินในงบการเงินไม่อาจ
แปลความหมายได้ว่าหมายถึงจำเลยทั้งสอง
งบการเงินจึงไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินที่
จำเลยทั้งสองลงลายมือชื่อในฐานะผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ

๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๑)

- (๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ พ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
- (๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
- (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
- (๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง
- (๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

หลักฐานแห่งการกู้ยืม
ไม่มีลายมือชื่อผู้ให้กู้
ฟ้องได้หรือไม่

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

หลักฐานฯ นั้นต้องลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมเป็นสำคัญ
ผู้ให้กู้มิได้ลงลายมือชื่อก็ฟ้องร้องบังคับคดีได้
ฎ.๒๔๘๔/๓๓ แม้สัญญากู้เงินจะเป็นนิติกรรมสองฝ่าย
แต่ก็เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม เมื่อจำเลยลงลายมือชื่อผู้กู้
แล้ว โจทก์หรือผู้แทนโจทก์มิได้ลงลายมือชื่อเป็นผู้ให้กู้
สัญญาผู้กู้ฟ้องร้องบังคับคดีได้ไม่เป็นโมฆะ (เนติ ๔๔)

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๖๕๓๐/๓๓ แม้ลายมือชื่อผู้ให้กู้ไม่ใช่ลายมือชื่อ ส. ผู้ให้กู้
แต่เป็นลายมือชื่อปลอม ก็มีผลให้หลักฐานการฟ้องร้อง
บังคับแก่จำเลยเสียไปไม่ (เนติฯ ๔๘) (กรณีผู้ลงลายมือชื่อแทน
ผู้ให้กู้ไม่มีอำนาจก็ฟ้องได้ (เทียบ ฎ.๕๗๔๒/๓๕ (พช ๔๕))

ผู้กู้ลงลายมือชื่อ
ในช่องผู้เขียน
หรือช่องพยาน
ผลเป็นอย่างไร

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๘๖๘/๐๖ การที่ผู้กู้เป็นผู้เขียนสัญญาค้ำประกันที่ผู้ค้ำประกัน
ทำให้ไว้แก่ผู้ให้กู้ มีข้อความแสดงว่าผู้กู้เป็นผู้กู้เงินของผู้ให้กู้ไป
และผู้กู้ได้ลงลายมือชื่อไว้ในช่องผู้เขียนด้วยนั้น ถือได้ว่าเป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืมตามความหมายของ ม.๖๕๓ วรรค ๑ แล้ว
(เนติ ๔๑, ๕๘)

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๓๒๖๒/๓๕ เมื่อจำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินโจทก์ไปจริง การที่จำเลยที่ ๒ ซึ่งในสัญญาตอนต้นระบุว่า เป็นผู้ลงลายมือชื่อในซองพยาน และจำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อในซองผู้กู้ โดยไม่มีชื่อเป็นผู้กู้ในตอนต้นของสัญญา ทำให้เอกสารดังกล่าวไม่ใช่หลักฐานแห่งการกู้ยืมตาม ม.๖๕๓ ว.๑ ไม่จำเลยทั้งสองจึงต้องรับผิดชอบข้อความในเอกสารดังกล่าว

ผู้
อื่นลงลายมือชื่อผู้
แทนผู้
ได้หรือไม่

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๖๕๖/๒๒ จำเลยได้ทำสัญญากู้เงินโจทก์ โดยจำเลยยินยอมอนุญาตให้ ณ. บุตรจำเลย เป็นผู้ลงลายมือชื่อจำเลยในซองผู้กู้แทนจำเลย ดังนั้นหาผูกพันจำเลยไม่ (เนติ ๔๘)

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๓๐๓๘/๔๓ จำเลยมอบอำนาจให้ ก. ทำสัญญาจำนอง เพื่อให้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน และตามสัญญาจำนอง มีข้อความระบุชัดเจนว่า คู่สัญญาตกลงให้ถือสัญญาจำนองเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินด้วย สัญญาจำนองดังกล่าวมี ผู้รับมอบอำนาจจำเลยเป็นผู้ลงชื่อไว้แทนจำเลย ซึ่งมีผลเสมอกับลายมือชื่อของจำเลย สัญญาจำนองย่อมมีผลเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ผูกพันจำเลย

ผู้
ผู้ลงลายมือชื่อด้วย
ชื่อ
ชื่อเล่นได้หรือไม่

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๓๑๔๘/๓๐ (ป) การที่จำเลยทั้งสอง เขียนชื่อเล่น ของจำเลยทั้งสองไว้ในตอนท้ายจดหมายดังกล่าว ถือว่าเป็นการลงลายมือชื่อตามมาตรา ๖๕๓ ว.๑ แล้ว (เทียบ ฎ.๑๑๕๘๔/๕๔ ผู้กู้ลงลายมือชื่อด้วยนามสกุลเดิมก็ไม่ได้ทำให้ไม่ใช่ลายมือชื่อผู้กู้)

**ผู้กู้เป็นนิติบุคคล
กรรมการผู้มีอำนาจ
ลงลายมือชื่อผู้กู้ไว้ แต่
ไม่ได้ประทับตราที่ต้อง
ลงไว้เพื่อผูกพันนิติบุคคล
ผลเป็นอย่างไร**

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๑๕๐๔๖/๕๓ แม้ บ.กรรมการผู้จัดการจะลงลายมือชื่อ
และไม่ได้มีการประทับตราของลูกหนี้ก็ตาม แต่เมื่อลูกหนี้
ได้รับเงินกู้จริงและจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เจ้าหนี้ การกระทำ
ของลูกหนี้จึงเป็นการให้สัตยาบัน ถือว่าลงลายมือชื่อของ
ลูกหนี้ผู้ยืมแล้ว (ถ้าไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลผู้ลงลายมือชื่อ
ต้องรับผิดชอบตามลำพัง (ฎ.๑๗๕๘/๔๕)

การลงลายมือชื่อต้องอย่าลืมน ป.พ.พ.

ม.๘ ว.๒

ลายพิมพ์นิ้วมือ...ที่ทำลงในเอกสารแทน
การลงลายมือชื่อ หากมีพยานลงลายมือชื่อ
รับรองไว้ด้วยสองคนแล้วให้ถือเสมือนกับ
ลงลายมือชื่อ

**หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน
ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.
๒๕๔๔**

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ. ๙๐๘๘/๕๖ การที่จำเลยนำบัตรกดเงินสดควิกแมชไปถอนเงินและใส่รหัสส่วนตัว
เปรียบได้กับการลงลายมือชื่อตนเอง ทำรายการเบิกถอนเงินตามที่จำเลยประสงค์
และกดยืนยันทำรายการพร้อมรับเงินสดและสลิป การกระทำดังกล่าวถือเป็น
หลักฐานการกู้ยืมเงินจากโจทก์ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.
๒๕๔๔ ม.๓,๙ และ ๘ ประกอบกับคดีนี้จำเลยมีการขอขยายระยะเวลาผ่อนชำระหนี้
สินเชื่อเงินสดควิกแมชที่จำเลยค้างชำระแก่โจทก์ ซึ่งโจทก์มีเอกสารซึ่งมีข้อความ
ชี้ว่าจำเลยรับว่าเป็นหนี้โจทก์ขอขยายเวลาชำระหนี้ โดยจำเลยลงลายมือชื่อ
มาแสดง จึงรับฟังเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมอีกโสดหนึ่ง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ

ฎ.๔๒๓๖/๖๔ เมื่อโจทก์มีใบแจ้งยอดบัญชีเงินเชื่อบัตรเงินสด
มาแสดงอันเป็นหลักฐานที่รับฟังได้ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ การที่จำเลยนำบัตรกดเงินสด
ไปถอนเงินสดและใส่รหัสส่วนตัวเสมือนลงลายมือชื่อตนเอง
ทำรายการถอนเงินสดตามที่จำเลยประสงค์และกดยืนยัน
ทำรายการพร้อมรับเงินสด การกระทำดังกล่าวจึงถือเป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินจากโจทก์ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง
ให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญากู้ยืมเงิน

ฎ.๑๑๒/๖๖ แม้ข้อความสนทนาค่าผ่านระบบแอปพลิเคชันไลน์ ระหว่างโจทก์และจำเลยที่ ๑ เป็นการสนทนาผ่านระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถือว่าเป็นการส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ และเป็นหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อจำเลยที่ ๑ ก็ตาม แต่เมื่อข้อความสนทนานั้นยังฟังไม่ได้ว่าเงินจำนวน ๗,๙๐๐,๐๐๐ บาท ที่โจทก์มอบให้แก่จำเลยที่ ๑ ไปเป็นเงินกู้ยืม จึงไม่อาจถือเป็นหลักฐานกู้ยืมเงินเป็นหนังสือที่จำเลยที่ ๑ ลงลายมือชื่อไว้แล้วหรือเป็นหนังสือรับสภาพหนี้เงินกู้ยืมตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ ม.๘ ๖.๑ และ ม.๘ ที่จะนำมาฟ้องร้องให้จำเลยที่ ๑ และ ที่ ๒ รับผิดชอบ ตาม ป.พ.พ. ม.๖๕๓ ๖.๑

**กรณีต่อไปนี้
ถือว่าไม่มีการ
ลงลายมือชื่อ**

 (๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
จำเลยเขียนว่า จำเลยได้ยืมเงินที่ค่า ๖๐,๐๐๐ บาท จึงไม่คว่าข้อจำเลย
ที่เขียนไว้เป็นการลงลายมือชื่อ เมื่อไม่ลงลายมือชื่อจำเลยลงไว้ในฐานะ
ผู้ยืม จึงไม่เป็นหลักฐานการกู้ยืม ฟ้องไม่ได้ (ฎ.๑๘๙๕/๓๘) (จำเลยเขียนชื่อ
จำเลยที่ทวิกระดาช แต่ไม่ลงลายมือชื่อ ไม่เป็นหลักฐานการกู้ยืม (ฎ.๑๔๑๕/๒๓))

 (๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ๖.๑)
(๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
(๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
(๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง
(๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้
ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

 (๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ ๖.๑)
(๑) กว่า ๒๐๐๐ บาท ไม่มีหลักฐานฯ ฟ้องมูลหนี้เงินกู้ไม่ได้
(๒) มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ
(๓) ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อ
(๔) หลักฐานฯ ขอให้มีก่อนฟ้อง
(๕) กรณีตัวเลขในสัญญากู้เงินสูงเกินกว่ามูลหนี้เงินกู้
ที่ได้รับไปหรือกรณีแก้ไขตัวเลขเงินกู้ในสัญญา

(๕) แบ่งเป็น ๓ หัวข้อย่อย
(๕.๑) ๑ เกิน
(๕.๒) ๒ กรอก
(๕.๓) ๓ แก้

(๕.๑) ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริง หรือที่ส่งมอบ ก็สมบูรณ์เพียงเท่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริงหรือที่ส่งมอบ (เนติ ๖๖)

(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้และข้อความ

- ถ้าผู้ให้กู้รอกตัวเลขภายหลังตามจริงใช้บังคับได้ตามนั้น

(ฎ.๕๖๘๕/๕๘ เนติ ๖๕)

- ถ้าผู้ให้กู้รอกตัวเลขภายหลังสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นเอกสารปดอม ถือว่าไม่มีหลักฐานการกู้จึงไม่อาจฟ้องร้องได้ แม้ผู้กู้รับว่า กู้จริงบางส่วนก็ไม่ต้องรับผิด (ฎ.๗๕๘/๕๗, ๑๕๖๒๗/๕๗, ๒๕๖๐/๕๘)

(๕.๓) - แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นเอกสารปดอม แต่ผู้กู้ยังต้องรับผิดเฉพาะตามจำนวนเดิม (ฎ.๑๑๔๕/๕๒ เนติ ๖๘)

- แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อตามจริงเพราะมากู้เงินเพิ่ม ถ้าผู้กู้ไม่ลงลายมือชื่อกำกับ รับผิดชอบเฉพาะตามจำนวนเดิม (ฎ.๓๒๖/๐๗) (เนติ ๗๑)
- แก้จำนวนตามจริงก่อนผู้กู้ลงลายมือชื่อ ใช้บังคับได้ (ฎ.๑๑๕๔/๑๑)

(๕.๑) ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริง หรือที่ส่งมอบ

(๕.๑) ผู้กู้ยินยอมลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ระบุตัวเลขสูงเกินกว่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริง หรือที่ส่งมอบ ก็สมบูรณ์เพียงเท่ามูลค่าหนี้เงินกู้จริงหรือที่ส่งมอบ

สัญญากู้เงินระบุ ๕๐๐,๐๐๐ บาท มีมูลค่าหนี้เดิมเหลือเพียง ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท

สมบูรณ์ ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท

ฎ.๗๒๒๘/๕๒ โจทก์มีหนังสือสัญญากู้เงินซึ่งจำเลยลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม ส่วนจำนวนเงินที่ระบุไว้ในสัญญาผู้จำเลยฟังได้ว่า มูลค่าหนี้เดิมเหลือเพียง ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท ก็เป็นเพียงการทำให้อำนาจหนี้ในสัญญาผู้จำเลยไม่สมบูรณ์บางส่วนเท่านั้น โจทก์จึงขอที่จะเรียกให้จำเลยชำระหนี้ ส่วนที่สมบูรณ์จำนวน ๑๕๒,๑๑๑.๒๘ บาท ได้ หาไว้ว่าสัญญาผู้จำเลยไม่สมบูรณ์ทั้งหมด

สัญญากู้เงินระบุ ๗๐๐,๐๐๐ บาท ตามความประสงค์เดิม แต่ส่งมอบเงินกู้ให้จริงเพียง ๔๓๐,๐๐๐ บาท สมบูรณ์ ๔๓๐,๐๐๐ บาท

ฎ. ๘๐๗๖/๕๖ แม้สัญญาผู้จำเลยจะระบุจำนวนเงินไว้ ๗๐๐,๐๐๐ บาท ก็ตาม ก็เป็นไปตามความประสงค์เดิมของคู่สัญญาที่จะกู้เงินกันในจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท แต่โจทก์ผู้ให้นำเงินมาได้เพียง ๔๓๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่ขาดอยู่จะนำมาให้ในภายหลัง แต่เมื่อจำเลยที่ ๑ ไม่ชำระดอกเบี้ยตามที่ตกลงไว้ โจทก์จึงมิได้นำเงินกู้ที่ขาดอยู่มามอบให้จนครบเป็นเพียงการทำให้อำนาจหนี้ในสัญญาผู้จำเลยไม่สมบูรณ์เท่านั้น หากทำให้เป็นสัญญาปดอมแต่อย่างใดไม่ โจทก์จึงอาศัยสัญญาผู้จำเลยและสัญญาค้ำประกันดังกล่าวมาฟ้องร้องบังคับให้จำเลยที่ ๑ ชำระเงินกู้ยืมที่แท้จริงจำนวน ๔๓๐,๐๐๐ บาท ได้ และจำเลยที่ ๒ ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบสัญญาค้ำประกัน

 ฎ.๒๓๓๕/๕๘ จำเลยกู้เงินโจทก์ไป ๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาจำเลยได้คิดต่อขอ กู้เงินโจทก์อีก ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท แล้วโจทก์กับจำเลยได้ทำหนังสือสัญญากู้ยืมเงินโดยระบุรวมเอาจำนวนเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่จำเลยกู้จากโจทก์ไปก่อนหน้านั้นเข้าไว้ด้วย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท แม้การกู้เงินจำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในภายหลังจะไม่เกิดขึ้น หนังสือสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวก็ยังมีผลสมบูรณ์บังคับกันได้ในหนี้จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ที่มีการกู้ยืมกันจริง และถือว่าโจทก์มีหลักฐานเป็นหนังสือที่จะฟ้องร้องให้บังคับคดีในหนี้เงินกู้ยืมจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้วตาม ม.๖๕๓ ว.๑ (เนติ ๖๖)

 แต่กรณีต่อไปนี้ถือว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

ฎ.๑๓๗๐๗/๕๘ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์เพียง ๑๐,๐๐๐ บาท และจำเลยมีตัวจำเลยและนาย ข.เบิกความสอดคล้องกันว่า โจทก์บังคับให้จำเลยทำสัญญาว่าจะกู้ยืมเงินโจทก์ไป ๑๐๐,๐๐๐ บาท หากไม่ยอมทำสัญญา จะแจ้งเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยในข้อหาฉ้อโกง การที่โจทก์บังคับให้จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่ความจริงกู้ยืมเงินกันเพียง ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต โจทก์จึงไม่อาจแสวงหาผลประโยชน์จากสัญญาที่ทำขึ้นโดยไม่สุจริต ปัญหาว่าโจทก์ใช้สิทธิโดยสุจริตหรือไม่ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบศกาศฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ (พิพากษากลับยกฟ้องโจทก์)

**(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้
ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้
และข้อความ แล้วผู้ให้กู้
กรอกตัวเลขภายหลังตามจริง**

(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้ ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้และข้อความ
ถ้าผู้ให้กู้กรอกตัวเลขภายหลังตามจริงใช้บังคับได้ตามนั้น
ฎ.๕๖๘๕/๔๘ หนังสือสัญญากู้เงินมีการกรอกข้อความว่าจำนวนที่ ๑
ได้กู้เงินโจทก์ ๕๐๐,๐๐๐ บาท และหนังสือสัญญาค้ำประกันมีการกรอก
ข้อความว่าจำนวนที่ ๒ ค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าวให้แก่โจทก์ อันเป็นการ
กรอกข้อความที่มีมูลหนี้กันจริงแม้จะเป็นการกรอกข้อความภายหลังที่
จำนวนทั้งสองลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงินและสัญญาค้ำประกันแล้ว ก็ไม่
ทำให้หนังสือสัญญากู้เงินและหนังสือสัญญาค้ำประกันเป็นเอกสารปลอม
หนังสือสัญญาทั้งสองฉบับจึงมีผลผูกพันโจทก์กับจำเลยทั้งสอง (เนติ๖๕)

**(๕.๒) ผู้กู้ลงลายมือชื่อใน ส.ญ.กู้
ที่ไม่มีการระบุตัวเลขเงินกู้
และข้อความ แล้วผู้ให้กู้
กรอกตัวเลขภายหลังสูงเกินจริง**

ถ้าผู้ให้กู้กรอกตัวเลขภายหลังสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความ
ยินยอมเป็นเอกสารปลอม ถือว่าไม่มีหลักฐานการกู้จึงไม่อาจ
ฟ้องร้องได้ แม้ผู้กู้รับว่ากู้จริงบางส่วนก็ต้องรับผิดชอบ
ฎ.๗๕๕/๕๗ จำเลยไม่ได้กู้ยืมเงินไปจำนวน ๓๕๐,๐๐๐ บาท
ตามหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน โจทก์กรอกจำนวนเงินในภายหลัง
ว่า จำเลยกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าวซึ่งมากกว่าจำนวนหนี้ที่กู้ยืม
ที่มีอยู่จริงในวันทำสัญญากู้ยืมโดยไม่ได้รับความยินยอมจาก
จำเลย หนังสือสัญญากู้ยืมเงินจึงเป็นเอกสารปลอมและถือได้
ว่าการกู้ยืมตามฟ้องโจทก์มีได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็น
หนังสือ โจทก์ไม่อาจฟ้องร้องให้บังคับคดีได้ตาม ม.๖๕๓ ว.๑

ฎ.๑๔๖๒๗/๕๗ จำเลยได้ลงลายมือชื่อในช่องผู้กู้ในหนังสือ
สัญญากู้เงินโดยยังไม่มีกรอกข้อความ โจทก์นำมากรอก
ข้อความในภายหลังซึ่งระบุจำนวนเงินเกินกว่าจำนวนหนี้
ที่เป็นจริงโดยจำเลยไม่ยินยอมด้วย หนังสือสัญญากู้เงิน
จึงเป็นเอกสารปลอม ถือว่าโจทก์ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม
จึงไม่อาจฟ้องร้องให้บังคับคดีตาม ม. ๖๕๓ ว.๑ ดังนั้น
แม้จำเลยให้การรับว่า ได้กู้เงินโจทก์ไป ๕๐,๐๐๐ บาท
จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชอบชำระเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่โจทก์

ฎ.๒๕๖๐/๕๕ จำเลยเคยกู้ยืมเงินโจทก์ ๒๐,๐๐๐ บาท
โดยจำเลยเพียงแต่ลงลายมือชื่อในช่องผู้กู้ของสัญญา
กู้เงิน การที่โจทก์กรอกข้อความลงในสัญญากู้เงินว่า
จำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ ๖,๐๔๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการกรอก
ข้อความลงในแผ่นกระดาษซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดย
ไม่ได้รับความยินยอมหรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่น
สัญญากู้เงินจึงเป็นเอกสารปลอม โจทก์ไม่อาจอ้างอิงแสวง
สิทธิจากเอกสารปลอมได้ จึงถือว่าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืม
(เทียบ ฎ.๕๔๘๖/๖๔)

**(๕.๓) ผู้ให้กู้แก่จำนวนเงิน
ภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อสูงเกินจริง
โดยไม่ได้รับความยินยอม**

(๕.๓) แก้อำนาจเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อสูงเกินจริงโดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นเอกสารปลอม แต่ผู้กู้ยังต้องรับผิดชอบเฉพาะตามจำนวนเดิม

ฎ.๑๑๔๘/๕๒ โจทก์มีหนังสือสัญญากู้ยืมที่จำเลยลงลายมือชื่อเป็นผู้กระบุว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือซึ่งจำเลยต้องรับผิดชอบ แม้ภายหลังโจทก์แก้ไขจำนวนเงินในสัญญาทำให้สูงขึ้นเป็น ๑๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่เป็นไปตามที่โจทก์และจำเลยตกลงกัน แต่ก็ไม่ทำให้หลักฐานกู้ยืมเงินที่ทำไว้แต่เดิมและมีผลสมบูรณ์ต้องเสียไป จำเลยต้องรับผิดชอบโจทก์เท่าที่กู้ไปจริง (เนติ ๖๘) (ฎ.๔๐๗/๔๒ ศ.ญ.ฎ. เป็นเอกสารปลอม แต่ไม่ทำให้หลักฐานที่ทำไว้เดิมที่มีผลสมบูรณ์ต้องเสียไป)

ฎ.๑๔๘๒/๖๓ จำเลยกู้เงินโจทก์เพียง ๒๐,๐๐๐ บาท แต่ภายหลังมีการแก้ไขจำนวนเงินกู้เป็น ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้รู้เห็นยินยอม หนังสือสัญญาเงินจึงเป็นเอกสารปลอม แต่หาใช่จะใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเพื่อฟ้องร้องไม่ได้เสียทั้งหมดไม่ ยังคงใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเพื่อฟ้องร้องให้จำเลยรับผิดชอบตามจำนวนเงินที่ถูกต้องก่อนแก้ไขได้ จำเลยกู้เงินจากโจทก์เพียง ๒๐,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ยที่โจทก์คิดจากจำเลยเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท เท่ากับร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน เกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามที่บัญญัติห้ามไว้ใน ป.พ.พ. ม. ๖๕๔ และเป็นกรกระทำอันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ... การที่โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ตกเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. ม.๑๕๐ โจทก์ย่อมไม่มีสิทธิเรียกเก็บดอกเบี้ยจากจำเลย คงเรียกร้องได้เฉพาะเงินต้นที่จำเลยไปซึ่งแยกออกจากส่วนดอกเบี้ยที่ตกเป็นโมฆะ และต้องนำดอกเบี้ยที่จำเลยชำระให้แก่โจทก์ไปหักชำระออกจากต้นเงินและเมื่อมีจำนวนเกินกว่าเงินต้นที่กู้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบโจทก์

**(๕.๓) ผู้ให้กู้แก่จำนวนเงิน
ภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อ
ตามจำนวนเงินจริง
เพราะมากู้เงินเพิ่ม และไม่ได้ให้
ผู้กู้ลงลายมือชื่อกำกับไว้**

แก้จำนวนเงินภายหลังผู้กู้ลงลายมือชื่อตามจริงเพราะมากู้เงินเพิ่ม ถ้าผู้กู้ไม่ได้ลงลายมือชื่อกำกับครั้งที่แก้ไข รับผิดชอบเฉพาะตามจำนวนเดิม
ฎ.๓๒๖/๐๗ เดิมจำเลยกู้เงินโจทก์ ๓,๑๐๐ บาท และทำหนังสือผู้ไว้ ต่อมาจำเลยขอกู้เงินอีก ๑,๔๐๐ บาท โจทก์จำเลยขอให้ผู้เขียนสัญญาแก้จำนวนเงินในหนังสือ การเขียนจำนวนเงินผู้เพิ่มลงในหนังสือโดยจำเลยมิได้ลงลายมือชื่อในการแก้ไขถือได้ว่าไม่มีหลักฐานลงลายมือชื่อจำเลยจึงใช้ฟ้องร้องบังคับไม่ได้ ส่วนการกู้ครั้งแรก ๓,๑๐๐ บาทนั้น ได้ทำหนังสือผู้และลงลายมือชื่อจำเลยในหนังสือนั้นถูกต้องตามกฎหมาย โจทก์จำเลยขอให้ผู้เขียนสัญญาแก้จำนวนเงิน การแก้ก็คงไม่มีผลให้ฟ้องร้องจำเลยตามที่แก้เท่านั้น โจทก์ยังคงมีสิทธิฟ้องเรียกเงินตามหนังสือผู้ที่ทำไว้เดิม (เนติ ๗๑)

**(๕.๓) ผู้ให้กู้แก่จำนวนเงิน
ตามจริงก่อนผู้กู้ลงลายมือชื่อ**

แก้จำนวนตามจริงก่อนผู้ลงลายมือชื่อ ใช้บังคับได้
ผู้กู้ยืมเงิน ๖,๐๐๐ บาท เมื่อผู้เขียนสัญญา
เขียนจำนวน ๖,๐๐๐ บาทไปแล้ว ผู้กู้ยืมเพิ่มอีก
๑,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๗,๐๐๐ บาท ผู้เขียนจึง
แก้เลข ๖ เป็นเลข ๗ และแก้ตัวอักษรด้วย ดังนี้
เป็นการแก้ไขตรงตามความประสงค์ของผู้กู้ ก่อน
ที่ผู้กู้จะลงลายมือชื่อในสัญญา และคู่กรณีมีเจตนา
จะให้เอกสารดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการกู้ตาม
จำนวนที่แก้ไปแล้วคือ ๗,๐๐๐ บาท ดังนั้น แม้ตัวเลข
และตัวอักษรที่แก้ไขไม่ได้ลงลายมือชื่อกำกับก็ใช้เป็น
หลักฐานแห่งการกู้ยืมโดยสมบูรณ์ (เทียบ ฎ.๑๑๕๔/๑๑)

๓. กู้ยืมเงิน (ม.๖๕๓ - ม.๖๕๖)

- ๑) บริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๐ วรรค ๒)
- ๒) กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๒)
- ๓) หลักฐานแห่งการกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๑)
- ๔) การนำสืบการใช้เงินกู้ยืม (ม. ๖๕๓ วรรค ๒)
- ๕) ดอกเบี้ยในการกู้ยืม (ม. ๖๕๔, ๖๕๕ +
พ.ร.บ. ห้ามฯ + พ.ร.ก. แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ.)
- ๖) การรับหรือค้ำประกันทรัพย์สินแทนเงินกู้ยืม (ม. ๖๕๖)

อ.วิวัฒน์ ว่องวิวัฒน์ไวยยะ (๖ ช.ม.)

- วันที่ ๒๐ พ.ค. ๖๗ (ครั้งที่ ๑) - ๑ ช.ม.
- วันที่ ๒๗ พ.ค. ๖๗ (ครั้งที่ ๒) - ๑ ช.ม.
- วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๖๗ (ครั้งที่ ๓-๔) - ๒ ช.ม.
- วันที่ ๑ ก.ค. ๖๗ (ครั้งที่ ๕-๖) - ๒ ช.ม.